

**NOTY, KOMENTARZE,
RECENZJE, SPRAWOZDANIA**

KOŚCIÓŁ NA POMORZU ZACHODNIM I ZIEMI LUBUSKIEJ W XII WIEKU,
RED. Z. LEC, A. PUT, WYDAWNICTWO „IN PLUS”, SZCZECIN 2008, ss. 118

Ks. Wiesław Mróz

Na północno-zachodnim krańcu Polski już od 25 lat prężnie działa Uniwersytet Szczeciński, obejmujący dziewięć wydziałów. Jednym z nich jest Wydział Teologiczny, erygowany 9 sierpnia 2003 r. przez Stolicę Apostolską, a włączony przez Radę Ministrów do struktury uniwersytetu 9 stycznia 2004 r. Składa się on z 12 katedr.

Katedra Historii Kościoła prowadzi badania z historii Kościoła na Pomorzu Zachodnim i Ziemi Lubuskiej. Ich wyniki publikowane są m.in. w serii „Biblioteka Katedry Historii Kościoła Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego” Dotychczas ukazało się 6 pozycji, które przygotowali adiunkci tej katedry: ks. dr hab. Grzegorz Wejman (o św. Ottonie z Bambergu – misjonarzu Pomorza), ks. dr Tadeusz Ceynowa (o dekanacie wałeckim) i ks. dr Dariusz Śmierchalski-Wachocz (o relacjach między partią a Kościołem w Nadodrzu). Pod red. ks. G. Wejmana ukazała się książka Wolfganga Knaufta, upamiętniająca 60. rocznicę męczeńskiej śmierci trzech szczecińskich księży poniesionej 13 listopada 1944 r. Do tej serii dołączył swą pracę magisterską ks. mgr Adrian Put, moderator Diecezjalnej Diakonii Ewangelizacji Ruchu Światło–Życie diecezji zielonogórsko-gorzowskiej, wikariusz parafii Nawiedzenia NMP w Lubsku i nauczyciel religii w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Ekonomicznych w Lubsku.

Najnowszą pozycją tej serii – miejmy nadzieję, że nie ostatnią – jest opracowanie zatytułowane *Kościół na Pomorzu Zachodnim i Ziemi Lubuskiej w XII wieku*. Ukazało

się ono w 2008 r. w wydawnictwie „In Plus” z Gorzowa Wielkopolskiego, pod red. ks. Zdzisława Leca i ks. Adriana Puta. Recenzentem jest ks. infułat prof. dr hab. Władysław Bochnak – pracownik naukowo-dydaktyczny Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu.

Ks. prof. zw. dr hab. Zdzisław Lec jest kierownikiem Katedry Historii Kościoła Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego oraz pracownikiem naukowo-dydaktycznym Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Jest autorem wielu prac na temat śląskich jezuitów (m.in. w Świdnicy, Legnicy i Wrocławiu).

Recenzowana pozycja na 118 stronach zawiera 8 artykułów autorstwa teologów-historyków skupionych wokół Katedry Historii Kościoła:

1. ks. Roman Skarżyński, *Plemiona lubuskie i pomorskie*.
2. ks. Stanisław Gręś, *Wierzenia plemion lubuskich i pomorskich*.
3. ks. Roman Skarżyński, *Działalność misyjna na Ziemi Lubuskiej i Pomorzu*.
4. ks. Adrian Put, *Powstanie diecezji lubuskiej i pomorskiej (wolińskiej)*.
5. ks. Tomasz Błaszczuk, *Biskupi diecezji lubuskiej i pomorskiej do końca XII wieku*.
6. ks. Grzegorz Wejman, *Sytuacja Kościoła w Kamieniu Pomorskim*.
7. ks. Lech Bończa-Bystrzycki, *Kościół na Pomorzu Zachodnim w XII wieku*.
8. ks. Janusz Szwiec, *Kalendarium dziejów Kościoła na Pomorzu Zachodnim i Ziemi Lubuskiej w XII wieku*.

Co prawda redaktorzy we wstępie przyznają, że mogą występować różnice stylu, powtórzenia oraz różna interpretacja prezentowanych faktów, jednak czytając tę ciekawą pracę historyczną, nie odczuwa się tego zbyt. Aby nie wyważać otwartych drzwi, jako streszczenie tej pracy przytoczę tekst ze wstępu: *Artykuły ukazują najpierw sytuację plemienną i religijną tych ziem do czasu powstania biskupstwa w Lubuszu i Wolinie. Zaprezentowano także działalność misyjną, jaką podejmowano na tym obszarze. Następnie zilustrowano sam proces tworzenia i organizacji tych diecezji, terytorium oraz ich pierwszych biskupów. W ostatnich artykułach przedstawiono ważniejsze fakty z życia kościelnego diecezji pomorskiej i lubuskiej. Szczególnie dużo miejsca poświęcono sytuacji kościelnej w Kamieniu oraz na całym Pomorzu Zachodnim. Próba syntezy dziejów Kościoła na tym obszarze jest kalendarium ukazujące najważniejsze wydarzenia w XII wieku.*

Utworzona 25 marca 1992 r. archidiecezja szczecińsko-kamieńska jest spadkobierczynią wcześniejszych diecezji, które od XII wieku zmieniały swoje nazwy i lokalizacje stolic biskupich. Były to niezwykle i ciekawe czasy, które warte są opisanie i dalszych badań historycznych. Na tle bogatych dziejów Krakowa, Warszawy, Wrocławia i wielu innych miast polskich przeszłość Pomorza Zachodniego i Ziemi

Lubuskiej wydaje się początkowo mało ciekawa, jednak po bliższym zaznajomieniu się ze skomplikowaną sytuacją dziejową mieszkańców tych terenów czytelnik może nabrać szacunku do ludzi, którzy przed wiekami głosili tam Ewangelię. Jesteśmy ich spadkobiercami i dziedzicami duchowymi. Warto poznać ich dzieje, opisać je i przekazać następnym pokoleniom.

Omawiana praca liczy łącznie 488 przypisów – gdyby ją pisał jeden autor, mogłaby być podstawą rozprawy habilitacyjnej. Szkoda tylko, że nie ma w niej żadnych zdjęć, rycin średniowiecznych lub innych ilustracji – jedynie na okładce widnieje rycina przedstawiająca św. Ottona z Bambergu, ale bez opisu (brak też informacji o autorze projektu okładki). Do kalendarium dziejów Kościoła w XII wieku warto było dołączyć krótki przewodnik biograficzny postaci omówionych w pracy (zwłaszcza biskupów pomorskich i władców polskich) oraz krótki przewodnik po omawianych najważniejszych miejscowościach lub choćby indeks osób i miejsc.

Wszystkim autorom publikacji należą się słowa wdzięczności za ich pracę i jednocześnie słowa zachęty, aby jak najszybciej ukazały się następne tomy prezentujące dzieje Kościoła w następnych wiekach, aż po czasy dzisiejsze. Omawiane opracowanie można polecić studentom historii i badaczom zajmującym się historią Kościoła. Książka powinna się znaleźć w bibliotekach i czytelnich wydziałów historycznych, a także w zbiorach prywatnych osób zainteresowanych historią Polski.

SPRAWOZDANIE Z SESJI NAUKOWEJ
APOSTOŁ PAWEŁ – PIERWSZY TEOLOG CHRZEŚCIJAŃSTWA
W WYŻSZYM SEMINARIUM DUCHOWNYM W KOSZALINIE
24 STYCZNIA 2009 ROKU

Ks. Tomasz Tomaszewski

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego
Szczecin–Koszalin

W ramach głównych obchodów Roku św. Pawła w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie w dniu 24 stycznia 2009 r. odbyła się sesja naukowa na temat *Apostoł Paweł – pierwszy teolog chrześcijaństwa*. Jej uczestnikami byli przede wszystkim